

THỰC HÀNH TIẾNG VIỆT (1 tiết)

HOẠT ĐỘNG 1: Khởi động

Mục tiêu:

- Tích cực hoá vốn từ, khơi gợi cảm xúc của học sinh về vẻ đẹp của ngôn ngữ thơ, hình ảnh thơ qua trò chơi khởi động.
- Tạo tâm thế tích cực để tiếp nhận bài mới.

Tổ chức hoạt động	Hoạt động của học sinh	Kết quả/ Sản phẩm học tập
GV tổ chức cho HS tham gia trò chơi <i>Ai nhanh hơn? Ai nhớ nhiều hơn?</i>	<ul style="list-style-type: none"> – HS chia thành 6 đội chơi, quan sát các câu hỏi, liên hệ với bài thơ <i>Chuyện cổ tích về loài người</i>, rung chuông giành quyền trả lời. – Mỗi câu trả lời đúng, đội chơi dành được 10 điểm. – Trả lời 5 câu hỏi trong thời gian 5 phút. 	Đọc được các câu thơ chứa các hiện tượng tiếng Việt đặc sắc trong bài thơ <i>Chuyện cổ tích về loài người</i> : <i>nhô, trụi trần, bể bồng</i> ; hình ảnh so sánh trong khổ thơ thứ hai; hình ảnh nhân hoá trong khổ thơ thứ ba.

BỘ CÂU HỎI VÀ ĐÁP ÁN TRÒ CHƠI KHỞI ĐỘNG

Câu hỏi	Đáp án
1. Đọc đúng câu thơ chứa từ <i>trụi trần</i> trong bài thơ <i>Chuyện cổ tích về loài người</i> .	<i>Trên trái đất trụi trần Không đáng cây ngọn cỏ</i>
2. Điền từ còn thiếu vào chỗ trống sau đây: <i>Mắt trẻ con... lắm</i> <i>Nhưng chưa thấy gì đâu!</i> <i>Mặt trời mới... cao</i> <i>Cho trẻ con nhìn rõ</i>	sáng, nhô
3. Từ <i>bồng bế</i> trong tiếng Việt đồng nghĩa với từ nào trong bài thơ <i>Chuyện cổ tích về loài người</i> ?	bể bồng
4. Trong khổ thơ thứ hai bài thơ <i>Chuyện cổ tích về loài người</i> , hình ảnh “cây”, “lá cỏ”, “cái hoa” được so sánh với sự vật nào? Đọc chính xác câu thơ chứa hình ảnh so sánh đó.	gang tay, sợi tóc, cái cúc <i>Cây cao bằng gang tay Lá cỏ bằng sợi tóc Cái hoa bằng cái cúc</i>

<p>5. Tìm câu thơ sử dụng biện pháp tu từ nhân hóa trong khổ thơ thứ ba trong bài thơ <i>Chuyện cổ tích về loài người</i>.</p>	<p><i>Những làn gió thơ ngây Truyền âm thanh đi khắp ... Biển sinh cá sinh tôm Biển sinh những cánh bướm</i></p>
--	--

HOẠT ĐỘNG 2: Củng cố kiến thức đã học

Mục tiêu:

- Nhắc lại kiến thức đã học về cách để hiểu nghĩa của từ.
- Nắm được khái niệm, tác dụng của các biện pháp so sánh, nhân hoá.

Tổ chức hoạt động	Hoạt động của học sinh	Kết quả/ Sản phẩm học tập
<ul style="list-style-type: none"> - Tổ chức cho HS thảo luận nhóm đôi: Cách hiểu nghĩa của từ ngữ trong ngữ cảnh (đoạn thơ). - Yêu cầu HS đóng vai hai biện pháp so sánh, nhân hoá trò chuyện về đặc điểm, cách thực hiện, tác dụng của biện pháp đó. 	<ul style="list-style-type: none"> - Trao đổi ý kiến trong nhóm. Sau đó đại diện nhóm trình bày ý kiến. Các nhóm khác lắng nghe và nhận xét, bổ sung. - 2 HS đóng vai và trò chuyện. Cả lớp lắng nghe, nhận xét và bổ sung. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ghi nhớ được cách hiểu nghĩa của từ ngữ trong ngữ cảnh: Tra từ điển để tìm nghĩa gốc rồi suy luận nghĩa trong đoạn thơ. - Nhập vai và trò chuyện được với nhau về một số nội dung cơ bản của biện pháp so sánh, nhân hoá.

HOẠT ĐỘNG 3: Luyện tập, vận dụng

Mục tiêu:

- Nhận biết và phân tích được vẻ đẹp của ngôn ngữ thơ.
- Nhận diện và phân tích được tác dụng của các biện pháp so sánh, nhân hoá, điệp ngữ.

Tổ chức hoạt động	Hoạt động của học sinh	Kết quả/ Sản phẩm học tập
<p>Bài tập 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tổ chức cho HS trao đổi nhóm đôi. - GV theo dõi, hỗ trợ HS thực hiện. 	<ul style="list-style-type: none"> - Đọc và xác định yêu cầu bài tập. - HS trao đổi nhóm đôi: <ul style="list-style-type: none"> a) Giải thích nghĩa của từ <i>nhô</i>. b) + Có thể dùng từ <i>lên</i> để thay thế cho từ <i>nhô</i> không? 	<p>a) Hiểu được nghĩa của từ ngữ trong đoạn thơ: Mặt trời <i>nhô</i> cao nghĩa là mặt trời chuyển động lên cao trên bầu trời và có phần đột ngột, vượt lên so với sự vật xung quanh như núi non, cây cối.</p>

<p>– Nhận xét, thống nhất nội dung.</p>	<p>+ Giải thích sự tinh tế của nhà thơ trong việc dùng từ <i>nhô</i>. – Đại diện một số nhóm trình bày. Các nhóm khác nhận xét, bổ sung.</p>	<p>b) Cảm nhận được cách dùng từ ngữ tinh tế, chính xác của nhà thơ, từ đó lí giải: Từ <i>lên</i> không thể thay thế cho từ <i>nhô</i>. <i>Lên</i> chỉ có nghĩa là chuyển đến một vị trí cao hơn; <i>nhô</i> có giá trị biểu cảm, gợi lên vẻ tinh nghịch, đáng yêu của mặt trời, phù hợp với cách nhìn, cách cảm của trẻ thơ.</p>
<p>Bài tập 2 – Tổ chức cho HS làm việc cá nhân, hoàn thành bài tập. – GV kiểm tra, đánh giá, nhận xét.</p>	<p>– Đọc bài tập 2. – HS tìm thêm các trường hợp khác trong bài thơ và trong cuộc sống. – HS trình bày.</p>	<p>– Tìm được các từ ngữ theo yêu cầu: <i>khao khát, thơ ngây,...</i></p>
<p>Bài tập 3 – GV yêu cầu HS làm việc cá nhân, nhận diện biện pháp tu từ so sánh và nêu tác dụng của biện pháp tu từ đó. – GV nhận xét, đánh giá.</p>	<p>– Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp tu từ trong khổ hai bài thơ <i>Chuyện cổ tích về loài người</i>. – Trình bày bài làm.</p>	<p>– Xác định đúng biện pháp so sánh: Hình ảnh thiên nhiên – <i>cây, lá, cỏ, cái hoa</i>, được so sánh với <i>gang tay, sợi tóc, cái cúc</i> – những hình ảnh nhỏ xinh, gần gũi với thế giới con người; tiếng hót của chim được so sánh với nước, mây trời. – Phân tích được tác dụng của biện pháp so sánh: + Thiên nhiên như nhỏ lại, gần gũi và thật dễ thương trong đôi mắt trẻ thơ. + Người đọc cảm nhận được một cách cụ thể sự trong trẻo và cao vút của tiếng chim.</p>

<p>Bài tập 4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tổ chức cho HS làm việc nhóm đôi, trao đổi ý kiến. - Nhận xét, đánh giá. 	<ul style="list-style-type: none"> - Đọc bài tập 4. - HS trao đổi, thống nhất ý kiến. - 1, 2 nhóm trình bày. 	<ul style="list-style-type: none"> - Xác định đúng biện pháp nhân hoá: Từ <i>thơ ngây</i> thường dùng để nói về đặc điểm của con người, đặc biệt là trẻ em, được dùng để nói về gió. - Phân tích được tác dụng: Biện pháp nhân hoá khiến làn gió mang vẻ đáng yêu, hồn nhiên của trẻ nhỏ. 												
<p>Bài tập 5</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yêu cầu HS nhắc lại kiến thức về điệp ngữ. - Tổ chức cho HS thảo luận nhóm, tìm dòng thơ sử dụng phép tu từ điệp ngữ trong đoạn thơ, từ <i>Nhưng còn cần cho trẻ đến Từ bãi sông cát vắng</i>. Chỉ ra tác dụng của điệp ngữ đó. - Nhận xét và thống nhất nội dung. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nhắc lại kiến thức về điệp ngữ đã học. - HS làm việc nhóm, thống nhất ý kiến. - HS trình bày kết quả bài làm của mình. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nhận diện được các dòng thơ sử dụng biện pháp điệp ngữ: <i>Từ cái bóng cái bang</i> <i>Từ cái hoa rất thơm</i> <i>Từ cánh cò rất trắng...</i> - Phân tích được tác dụng: + Liệt kê những hình ảnh phong phú trong lời ru của mẹ nhằm nhấn mạnh vẻ đẹp của những hình ảnh ấy. + Lời mẹ ru kết tinh những giá trị cao quý nhất trong kho tàng văn hoá dân tộc. Thấm đượm trong mỗi lời mẹ ru là những tình cảm thiết tha, là trí tuệ, tâm hồn người Việt,... 												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Dòng thơ sử dụng BPNT điệp ngữ</th> <th>Dấu hiệu</th> <th>Tác dụng</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> </tbody> </table>	Dòng thơ sử dụng BPNT điệp ngữ	Dấu hiệu	Tác dụng		
Dòng thơ sử dụng BPNT điệp ngữ	Dấu hiệu	Tác dụng												
.....												
.....												
.....												